

INFORMACIJA

o potrebi primjene Pravilnika o tehničkim normativima za izgradnju nadzemnih elektroenergetskih vodova nazivnog napona od 1 kV do 400kV do usvajanja nacionalnog aneksa standarda MEST EN 50341

16.02.2024. godine

Zatjevom br 600-D/24-104/1 od 19.01.2024. godine, Ministarstvu energetike i rudarstva, kao resornom ministarstvu, se obratio Crnogorski elektroprenosni sistem AD Podgorica (u nastavku teksta CGES) zbog problema vezanog za projektovanje nadzemnih elektroenergetskih vodova (dalekovoda) kao i drugih konstrukcija kod kojih je potreban proračun opterećenja, uvažavajući činjenicu da se od 01.01.2023. godine za proračun građevinskih konstrukcija primjenjuju isključivo eurokodovi (EN 1990-EN 1999), koji su usvojeni kao crnogorski MEST standardi na crnogorskom jeziku i za koje su pripremljeni i usvojeni nacionalni aneksi.

Eurokodovi su evropski standardi (EN 1990-EN 1999) namijenjeni za projektovanje zgrada i inženjerskih konstrukcija kao i drugih radova i proizvoda u građevinarstvu. U suštini, predstavljaju pravila za projektovanje koja se razlikuju samo u dijelu nacionalnog aneksa, u kojem su definisani nacionalno određeni parametri. U njima su obrađene sve predviđene vrste opterećenja i njihovo dejstvo na konstrukcije. Nacionalno određeni parametri za Crnu Goru određeni su u nacionalnim aneksima pojedinačno za svaki dio eurokoda. Odnosno, svaki dio eurokoda primjenjuje se zajedno sa odgovarajućim nacionalnim aneksom.

Problem projektovanja dalekovoda, shodno navedenim eurokodovima, je činjenica da ne postoji eurokod koji reguliše problematiku dalekovoda u dijelu proračuna opterećenja na stub (klimatski parametri, opterećenja užadi, prekidi užadi...). Ova problematika treba da se definiše nacionalnim normativnom aneksom (NNA) standarda MEST EN 50341, koji se odnosi na nadzemne električne vodove naizmjenične struje iznad 1 kV, a koji još uvijek nije objavljen.

Do usvajanja NNA standarda MEST EN 50341 jedini propis koji reguliše izgradnju dalekovoda je *Pravilnik o tehničkim normativima za izgradnju nadzemnih elektroenergetskih vodova nazivnog napona od 1 kV do 400 kV* ("Sl list SFRJ", br 65/88 i SRJ 18/92).

Kako bi se obezbijedili uslovi za projektovanje i pribavljanje građevinskih dozvola za izgradnju ili rekonstrukciju dalekovoda, ali i pojedine dijelove trafostanica (portali, nosači izvoda dalekovoda na zgradama...), CGES se obratio Institutu za standardizaciju Crne Gore (u nastavku teksta ISME) za davanje mišljenja iz svoje nadležnosti.

ISME je dopisom br. 03-069-726-1/23 od 18.12.2023. godine, potvrdio da objavljeni Eurokodovi ne pokrivaju proračune kod dalekovoda koji se odnose na opterećenja na stub, kao i da NNA standarda MEST EN 50341 nije objavljen. U daljem navođenju, ISME predlaže primjenu postojećeg *Pravilnika o izgradnji nadzemnih elektroenergetskih vodova od 1 kV do 400 kV* ("Sl list SFRJ", br 65/88 i SRJ 18/92).

Napominjemo da sličan problem imaju i druge države bivše Jugoslavije koje su usvojile Eurokodove, a nisu donijele NNA standarda EN 50341 (Srbija i Hrvatska). Problem su prevazišle na način što je, obezbijedena mogućnost primjene *Pravilnika o tehničkim normativima za izgradnju nadzemnih elektroenergetskih vodova nazivnog napona od 1 kV do 400 kV* ("Sl list SFRJ", br 65/88 i SRJ 18/92).

Uvažavajući navedeno konstatuje se da je za projektovanje, pribavljanje građevinski dozvola za izgradnju dalekovoda, kako za potrebe razvoja i rekonstrukcije elektroprenosne i elektrodistributivne mreže tako i **za priključenja novih izvora energije**, neophodna što hitnija izrada i usvajanje NNA standarda MEST EN 50341-1:2016 "Nadzemni električni vodovi naizmjenične struje iznad 1kV – Dio 1: opšti zahtjevi – Zajedničke specifikacije".

Uvažavajući činjenicu da se od 01.01.2023. godine za proračun građevinskih konstrukcija primjenjuju isključivo eurokodovi (EN 1990-EN 1999), koji ne pokrivaju proračune opterećenja na stub kod dalekovoda, kao i da nacionalni normativni aneks (NNA) standarda MEST EN 50341, koji reguliše navedeno, nije objavljen, do donošenja nacionalnog aneksa (NNA) standarda MEST EN 50341 za projektovanje dalekovoda, kao i drugih konstrukcija kod koji je potreban proračun opterećenja na stub neophodan je nastavak primjene *Pravilnika o tehničkim normativima za izgradnju nadzemnih elektroenergetskih vodova nazivnog napona od 1 kV do 400 kV* ("Sl list SFRJ", br 65/88 i SRJ 18/92).